

**UJEDINJENI ANTIFAŠIZAM DAT ĆE
POSLEDNJI UDARAC FAŠIZMU**
MANIFEST POVODOM ABESINSKOG
RATA

Već nekoliko mjeseci, otkako je fašistička Italija započela s ratnim pripremama protiv Abesinije, talijanski antifašizam vodi borbu protiv Mussolinijevih planova direktnom akcijom u Italiji i kampanjom u inostranstvu. U osudjivanju Mussolinijevih namjera antifašistička kampanja dosegla je najveću oštrinu. Iz onoga što piše antifašistička štampa, koja izlazi u Parizu izgleda da se antifašisti osjećaju naročito jaki i da im uspjevaju pothvatiti u samoj Italiji, naročito u vojski. Čini se, da je antifašizam u emigraciji dobio mnogo pristaša i u samim vrhovima fašizma i da se Mussoliniju spremaju velika iznenadjenja kad počne rat.

Poznato je, da u emigraciji ima više antifašističkih grupa, stranaka i struja i da one inače djeluju svaka za sebe. Naročito su jaki komunisti, pa socijalisti (dvije struje), pa sindikalisti. Veliku aktivnost pokazuje »Giustizia e Libertà«, grupa, koju propovijeda jedan novi program republikansko-ljevičarski. Pojedine struje izdaju svoje listove (»La Difesa«, »Lo Stato Operaio«, »L'Unità«, »Giustizia e Libertà«, »Nuovo Avanti« i »Avanti«). Pred abesinskog avantrom sve su se struje našle na istoj liniji, jer im je cilj jednak i prošlih dana održana je u Parizu skupština, sazvana na inicijativu »Lidus to jest» Lega italiana diritti dell'uomo. Prestavnici raznih grupa održali su govoru i na koncu su se složili u donošenju ovog manifesta:

»Rat će započeti u Africi. Antifašizam je ujedinjen u osudjivanju i suzbijanju rata. Ta saglasnost povećava volju za borbu svih revolucionara.

Na jednoj strani fašizam, koji pritisnut nepremostivim poteškoćama vuče, u jednom očajnom pokušaju da se spasi, čitavu zemlju u propast.

Na drugoj su strani životne snage talijanskog naroda, koje se spremaju da u fatalnoj katastrofi propadne fašizam, a da se spasi Italija.

Nepravedan, sterilan i kriminalan je Mussolinijev pothvat, koji je nametnuo talijanskom narodu.

Taj je pothvat nepravedan, jer je upućen da slomi posljednji nezavisni narod Afrike, prema kojemu gledaju sa čeđnjom i nadama milijuni crnih ljudi, podvrgnuti kolonijalnim imperijalizmima. Sterilan je taj pothvat zato, jer ma kakve bile posljedice dugog i strašnog rata, koji fašizam započinje, Abesinija, čak i prema onome što tvrde i sami fašistički stručnjaci, ne može nikada da postane kolonija za naseljivanje talijanskih radnika, pa tako na koncu kad se polože računi, talijanski bi narod imao da se iskrvari u korist talijanskih, a naročito stranih profitera. Taj je pothvat kriminalan zato, jer ga naređuje diktator i jer ga je zamislio još prije pograđeničkih incidenta, koji bi imali da služe kao razlog za napadaj, a i zato jer taj pothvat gazi sve ideale i sva načela od onih o samoodređenju naroda do načela o bratstvu medju narodima, načela, iz kojih je Italija nikla kao nacija.

Jedino je fašizam mogao da dovede Italiju do toga, da se odrekne svoje plemenite tradicije čovječnosti i da si nametne mršku masku napadača pa da odbije s gnušanjem i u ime neke nađene superiore civilizacije arbitražu, koju je barbarska Abesinija prihvatala već od samog početka.

Ekonomski i demografski problem Italije, kojim bi Mussolini htio da opravda napadaj spekulirajući s mizerijom i prisilnom šutnjom talijanskog naroda, doista postoji. Ali neće se riješiti ratom i kolonijalnim ostvarenjima, tim ostacima jedne epohe, koja je na zapadu.

Treba da se sruši diktatura, koja obešaćuje talijansko ime, ždere miliarde, izgladnjuje i zarobljuje narod. Treba da se na revolucionaran način transformira sistem produkcije i podjele bogatstva u svijetu, da bi se moglo iskoristiti goleme zaklade i rezultati znanosti moderne tehnike u korist kolektiviteta. Neka se dade vrijednost latentnim bogatstvima talijanske zemlje, kolonizacijom jednog velikog dijela Italije, koji je još uvijek u vlasti jedne kapitalističke feudalne klake. I dok će natalit, koji je već u opadanju, doći vlastitim procesom u odnos prema mogućnosti života, kao što je to kod svih civilizovanih naroda, treba se boriti protiv imperijalizma i protiv ekskluzivnog iskorištanja onih izvora, koje je priroda dala na dispoziciju čovječanstvu, za nezavisnost bojadisanih naroda, za slobodnu cirkulaciju rada i robe, za pravednu i racionalnu podjelu sirovina, valoriziravši talijanski rad i duh u svijetu.

Imperialističkoj i upropastavajućoj politici fašizma suprotstavljamo idealističku i realističku politiku oslobođenja i konstruktivnosti sutrašnje Italije.

Mizerija našega vijeka to je činjena, kojoj je glavni faktor čovjek, a ne priroda. Mizerija u Italiji se zove fašizam, koji je posljednji izražaj kapitalističkog društva u propadanju.

PULJSKA LUKA ZATVORENA BARIKADAMA, A ULAZ U LUKU JE MINIRAN

PANIKA U PULI RADI PODUZETIH RATNIH MJERA

Pula, 20. septembra 1935. — Puljska luka je spremna za rat. Poduzete su sve mire kao za vrieme rata. Otvor u luku od rta Kompare do Punta Kristi je barikadiran protiv podmornica, a ispred luke su postavljene mine. Svi trgovaci brodovi, koji imaju da izadi u luku moraju da 2 sata prije prijave odlazak komandi luke. Tek tada ih posebni vojnički piloti provedu kroz opasnu zonu. Sve ladje koje dolaze iz vana moraju da na pet milija ispred stanice za raspoznavanje dignu internacionalni znak raspoznavanja i tek kad im stanica dade znak mogu prosljetiti put, ali brzinom ne većom od 6 milija. Za brodove koji dolaze s istoka i juga podignuta je izvidnička stanica u Premanturi na turnu, kao što je to bilo, za vrijeće prošloga rata. Sa te stanice, na koloi je odred ratne mornarice, signalizira se brodovima slobodan prolaz. Po noći je na brodovima, koli vrši pilotažu poseban rasvjetleni znak, koji znači »Slijedite me.«.

Komandant luke upozorava u svojoj naredbi od 15. o. mi. sve brodove, da se

strogo drže naredbe, jer će sami nositi odgovornost za štetu, koja bi se mogla dozrodati brodovima (od eksplozije mine) kao što će biti odgovorni za štetu državi, koja nastane ako voine vlasti budu morale uotrijebiti posebne mire (ducanje u brodove) radi poštovanja te naredbe, a i štetu, koja može nastati oštećivanjem postavljenih postrojenja (barikada na ulazu).

Ta naredba važi od 15. o. mi. za sve domaće i strane narobrode i motorne brodove.

U Puli je na to mire nastala razumljiva panika medju građanima, jer se svih boje, da bi od časa do časa moglo doći i u Puli do napada s mora ili iz zraka. Ko ima novaca kupuje rezerve hrane, koja je osjetljivo poskušila. Bogati svjeti le počeo da šalje novice van grada iz straha od bombardovanja.

Stanje duhova je uzbudljenije nego 1915 kada je Italija navilestila rat Austriji, jer se danas svi boje, da će rat, koji je pred vratima, biti strašniji nego prošli.

Turska, Rumunjska i Grčka mornarica zajedno vježbaju Nade Grka u oslobođenje Dodekaneza — Rusi u akciji

Grčka eskadra se nalazi u Turskom, pa će ovih dana grčka i turska ratna mornarica izći na zaledničke manevre. Ti manevri dokazuju da Grčka i Turska očekuju rat u tom dijelu Sredozemnog Mora, i da će u tom ratu obie države ići skupa. Prema vijestima iz Grčke Grci se nadaju, da će ovom prilikom doći do oslobođenja Dodekaneza.

Turska utvrđuje Dardanele i sredozemsku obalu, a Grčka je izdala strogu naredbu, da se ne smije izvlačavati o kretnji njenih trupa.

Engleska eskadra dolazi ovih dana u grčke vode, a engleski bombarderi su se

ovih dana spustili na Kreti da se opskrbuju.

Po novinskim vijestima čini se, da je i Sovjetska Rusija uputila eskadru od 17 brodova kroz Dardanele u Sredozemno More. Turska i Sovjetska Rusija su saveznici odavna, a postoji među njima i vojnički pakt.

Godište 1914 koje danas imalo biti pušteno kućama u posljednji moment zadržano je pod oružjem, pa se tako Grčka spremila na sve eventualnosti.

Po zadnjim novinskim vijestima na te manevre šalje Rumunija dva razarača. Ta demonstracija znači u ovom momentu veoma mnogo.

Stanje duhova u Italiji pred ratom

Kako gledaju pojedini staleži na današnju situaciju

Većina pučanstva drži rat neizbjegljivim, no to još ne znači, da ga ono i odobrava. Trinaestgodisnji diktatorski režim, sa svim svojim vidljivim i nevidljivim atributima terora, utukao je svaku otvorenu i aktivnu opoziciju. Većlik dio naroda mrzi rat, ali uza sve to nema ni traga, da bi se tko ratu usprotivil, premda ga mnogi drže samoubilačkim.

Industrijalni krugovi gledali su iz početka na rat sa nekim zadovoljstvom, ali izjava Mussolinija iza vojničkih manevra u Bozenu, da će se dividende oporezovati tako, da će to naprsto znaciti konfiskaciju, ohladnila je njihov entuzijazam.

Viši srednji stalež mrzi režim, ali on je nemoćan jer se kompromitirao. Ovaj isti stalež pomagao je fašizmu pred petnaest godina, jer ga je smatrao najboljim lijekom protiv komunizma. Sada pa ne prestani novi porezi, te gulenie sa strane stranačkih organizacija, a k tome i nestalnost u poslovnom životu ogorčili su ga. Uza sve to mora da potpomaže režim, jer zna, da bi iza njega slijedila anarhija, koja bi se eventualno mogla pretvoriti u komunizam. Ako pada režim — a uslijed neuspjeha u Abesiniji bi se to moglo dogoditi — jedino anarhija bi ga mogla nadomjestiti.

Većina radnika na sjeveru i jugu Italije nije fašizam nikada mogao predobiti za sebe. Članovi fašističkog radničkog saveza daleko su od toga, da bi odobravali režim; oni su stupili u fašističke organizacije, natjerani bijedom. Radnička klasa je daleko bolja od one, koja je fašizmu pomogla do moći. Negdašnji socijalista Mussolini dobro zna, da je radništvo i te kako važna klasa, a da bi dozvolio da ona pade u zdvojnost. Uz sve to radništvo ne voli fašizam, ono ga prihvata, jer nema drugog. K tomu radništvo je zadržalo svoje pacifičke nazore, osobito ona generacija, koja je bila u ratu.

Kao što i u drugim zemljama, gdje vlasta diktatura, opozicija se ispoljuje u natpisima kredom po zidovima kuća. U nekim ulicama Venecije i Genove, kao i u Napulju, zidovi su pokriti proturatnim natpisima.

Kroz trinaest godina terora fašizmu je pošlo za rukom, da ukloni sa površine svaku otvorenu opoziciju. A to daje kuraže Mussoliniju. Kroz trinaest godina on je radio, što je htio, a i sada drži, da može i u buduće raditi, što hoće. To je jasno. On je još uvijek apsolutni gospodar talijanske države. Što će se dogoditi, ako rat u Africi ne uspije, drugo je pitanje.

Talijani!
Neprijatelj talijanskog naroda nije u Addis Abebi niti u Zenevi. On je u Rimu. On je ona manjina, koja danas gospodari državom. Afrički pothvat nije samo jedan rat protiv abesinskog naroda, nego je to rat protiv Italije. To je jedna izlika diktatora, koji se nuda da će na taj način udaljiti neminovna dopisja i da će dati opravdavanje i život jednom režimu od kojega nova generacija, uzgojena u fašističkoj klimi, bježi razočarana nemirna.

To je predvećerje jedne odlučne bitke. Dok je protivnik podijeljen i pred poteškoćama, koje su sve veće, ujedino se! Po čitavom svijetu milijuni proletara i intelektualaca, zaprepašteni opasnošću jedne nove evropske konfliktacije, upiru oči u talijanski narod.

Utamničeni čekaju, na otocima deportirani, u kućama, koje su još pustije zbog odlaska sinova, čekaju majke. Muževi i žene, koji trpite u Italiji, i vi Talijani, koji je bijeda ili ljubav za slobodu potjerala i u izagnanstvo, napred za posljednji napor! Naprijed protiv rata, protiv fašizma, za revoluciju, koja će nas osloboditi!

Lega Italiana dei diritti dell'uomo
Partito socialista italiano
Partito socialista massimalista
Partito comunista d'Italia
Partito republicano
»Giustizia e libertà«
Gruppo federazione anarchica
Confederazione generale del lavoro
Confederazione generale del lavoro d'Italia.

FINANCIJALNI POLOŽAJ ITALIJE

Golemi troškovi ratne ekspedicije. — Ograničene zlatne rezerve. — Pred inflacijom?

Poznato je, da je Italija siromašna zemlja i najsiromašnija velevlast na svijetu. To je posljedica siromaštva talijanskog tla i prenapučenosti Italije. Rat u Abesiniji stavio je već na tešku kušnju finansijskog položaja Italije. O tome priopćuje »Manchester Guardian« ove podatke.

Dekret talijanske vlade, kojim se nalaže talijanskim državljanima da predaju državnoj blagajni krediti, koje imaju u inozemstvu, uz odštetu u lirama, te kojim se tako smanjuju dividende društva i uvođeni 10% pristoiba na dobit, je nesumnjivo znak, da se Italija nalazi u položaju, kad mora mobilizirati i svoje zadnje finansijske izvore. Finansijska i ekonomска situacija u Italiji pogoršavala se je iz godine u godinu. Manjak u državnom proračunu u zadnjih pet godina iznosi 270 milijuna funti sterlinga. Žalosno stanje talijanskih financija je samo rezultat ekonomске politike, koja izdaje goleme svote za nerentabilne investicije. A to je raskoš, koju sebi ne mogu dopustiti ni mnogo bogatije države.

Za javne radnje potrošeno je u Italiji u zadnjih 12 godina 28 milijardi lira. Istina je, da su postignuti sjajni rezultati. No većina je tih javnih radnja nerentabilna. Potrošeno je takodje mnogo novaca za obnovu prekoceanske trgovачke flote. Državna blagajna moralna je platiti veoma visoke svote radi uspjeha »Rex-a«, da dobije »Modru vrpcu« i radi prekoceanskog leta zračne ekskadrile maršala Balbo-a. Krasne automobilске ceste, koje su sagradjene, nisu takodje opravdane obzirom na stanje talijanskih financija. U medijevremenu su plaće i nadnice radi deflacione politike stalno smanjivane. Veliko smanjenje plaća i nadnica, koje je provedeno u travnju g. 1934., slijedjeno je od dvaju daljnjih redukcija plaća i nadnica. Pisar u jednoj banci ili tvornici zadovoljan je sa 800 do 900 lira mjesечно.

On medijutim mora od toga dati za fašističke ustanove i na državne pristojbe od prilične 200 lira. Medijutim su cijene živećih namirnica i robe nonče visoke i stalno skaču radi vladinih nabavaka. Zadnjih 8 tijedana cijene su poskočile za desetak do pedeset po sto. Ma da je stanje talijanskih radnika teško, još je teže ono srednjeg staleža, koje je dovelo fašizmu na vlast. Talijanski radnik je uvijek kuburio. Stanje je nezaposlenih i dijelomično zaposlenih radnika posve očajno. Ekonomski situacija Italije bila je teška već početkom ove godine. Medijutim su pripreme za rat u Africi dale snažno podstreknuo industriji, koja direktno ili indirektno izrađuje ratne potreštine. Zaposlen je i veliki broj novih radnika. Ove mire su naravno poboljšale situaciju, ali se je dovećao državni dug. 23. srpnja ove godine talijanska vlada je suspendirala odredbu da optička banknota mora biti pokrivena za 40% zlata. Piši tome je ustvrdjeno, da to ne znači napuštanje zlatnog standarda.

Istina je, da Italija nije podržavala zlatni standard od 1927. godine, a sada ima novo znakova, koji govore, da ide u pravcu inflacije. Optički novčanica je danas 14.100.000.000 lira, prema 13.200.000.000 u prošloj godini. Oni indeks cijena je 308, prema 272 u 1934. godini. Rat u Africi slijedi na vlasti. Talijanski radnik je uvijek kuburio. Stanje je nezaposlenih i dijelomično zaposlenih radnika posve očajno. Ekonomski situacija Italije bila je teška već početkom ove godine. Medijutim su pripreme za rat u Africi dale snažno podstreknuo industriji, koja direktno ili indirektno izrađuje ratne potreštine. Zaposlen je i veliki broj novih radnika. Ove mire su naravno poboljšale situaciju, ali se je dovećao državni dug. 23. srpnja ove godine talijanska vlada je suspendirala odredbu da optička banknota mora biti pokrivena za 40% zlata. Piši tome je ustvrdjeno, da to ne znači napuštanje zlatnog standarda.

Istina je, da Italija nije podržavala zlatni standard od 1927. godine, a sada ima novo znakova, koji govore, da ide u pravcu inflacije. Optički novčanica je danas 14

POLOŽAJ V NAŠI DEŽELI

LJUDSTVO VIDI V VOJNI REŠITEV

Trst, sept. 1935. (Agis). Če ne bi upoštevali velikega obupa, ki vlada po vsej deželi vsled mobilizacije skoro vse mladine in pa vsled slabe letine ter grozeče lakote, bi morali ugotoviti da vlada med ljudstvom kljub vsemu precejšen optimizem. Vedno bolj in bolj so vši namreč prepričani, da se bliža konec tega nezgodnega položaja in da so vedno bliže rešitvi. Z največjo pozornostjo sledi povsod časopismi poročilom in pa razvoju pogajanj, ki se tičejo italijansko-abesinskega konflikta. Ker upajo, da se ne bo ponovilo na naši

zemlji razdobje 1914–1918, si naravnost žele vojnega spopada v Afriki. Vedo namreč, da bi pogodbena prisotitev Abesinske Italije njih položaj poslabšala in rešitev zavlekla. Močna pa je po naši deželi še vedno hitlerjanska propaganda. Italijani sami, ki iz svojega časopisa ne morejo razbrati pravega resničnega položaja vedno sprašujejo naše ljudi, ki kupujejo časopise iz Jugoslavije, o tem kaj ti poročajo. Vidi se med njimi velika zaskrbljenost in pa strah pred bodočimi dogodki.

KRUTE OBSODE KRAŠKIH MLEKARIC

Obsojene na po 500 lir in več kazni

Trst, sept. 1935. (Agis) Znano je da je večina našega podeželskega ljudstva posredno in neposredno navezana na Trst. Še vedno hodi možje z okolice v Trst po zasluk in največ deklet dobi v mestu skromno delo. Tudi ves preostali pridelek sadja krompirja, posebno pa mleka konsumira tržaško mesto. Znane so naše »brščice« ki z osli ali na vozičkih transportirajo mleko iz vseh strani in ga raznašajo po tržaških hišah. Danes v času najhujše krize, ko možje ne dobe dela pa je ravno mleko eden glavnih zaslukov našega okolična, ki je še kolikor toliko stalen. Goved je sicer težko obremenjeno z davki, a mleko še vedno ostane skor na videz brezplačen produkt. Vendar pa bomo iz naslednjega videli, da tudi to zgublja na vrednosti in da se ljudje na vse načine trudijo kako bi kaj več zaslužili, četudi se poslužujejo pri tem nedovoljenih sredstev. Tako na primer »Piccolo« in Popolo« z dne 21. t. m. objavljate na 4 kolonah obsode 10 mlekarjev in mlekaric, ki so prodajali vkršeno mleko. Tožene so na podlagi

kr. dekreta 9., 5., 29 št. 949, čl. 45, da so v Trstu razpečavalno posneto mleko, ki ni imelo predpisane količine maščobe, kar je ugotovil mestni higijenski urad. Na podlagi tega so bile kaznovane in obsojene sledeče osebe: Perac Stanislav iz Merč na 110 lir, Bandelj Justina iz Dutovlj obsojena dvakrat na skupno 300 lir, Oblak Marija iz Dekanov na 50, Grgič Marija iz Bazovice na 60, Križmančič Franc iz Bazovice na 100, Muha Ivana iz Herpelj na 50, Dolgan Antonija na 100, Sirk Frančiška iz Sv. Križa pri Trstu na 50. Poleg svega so bile obsojene še na povračilo sodnijskih stroškov in na objavo obsode v časopisih, kar znesete skupno za vsako osebo do 900 lir. Kaj pomeni ta vsota za revno mlekarico si lahko mislimo. Težko si je mislit, kdaj bodo ti ljudje s posameznimi litri mleka zaslužili toliko, da bodo lahko izplačali tako ogromno kaznen. Poleg omenjenih oseb sta bile obsojene še Korjon Roza iz Betokov in Renčelj Karla iz Dan na po 50 lir.

Občinski »reveži« na Bovškem

Kako izkorisčajo doseljeni Italijani občino

Gorica, septembra 1935. — (Agis.) Na Bovškem je že precej doseljenih Italijanov. Večinoma so prišli v naš krajev revni in razcapani skoro brez vsega, vendar so si v kratkem tako opomogli, da bi jih njihovi rojaki, če bi se pojavili med njimi, gotovo ne spoznali. Vse to pa gre največ na račun občin in občinskih blagajn, ki so postale pod njihovim vodstvom najbolj primeren vir za zasluk brez dela. Naj omenimo samo nekaj primerov italijanskih prilejencev, ki dobivajo iz občinskih blagajn podporo: lekar nar Amoroso ima kar 3000 Lir občinske podpore, neki Omletto, ki ima avtotaksi, katerega mu je baje pomagal kupiti občina, dobiva stalno podporo; potem Tomoda ki ima bufet »Dopolavora« v občinski hiši, dasi ima dva tovorna avtomobila, dobiva precejšnjo podporo od občine, dalje neki brivec, ki je bil prej inkasant elektrarne in ki je poneveril precejšnji znesek. — Se mnogo je takih prite-

pencev, ki so prišli brez vsega k nam, a vendar živijo sedaj mnogo boljše od domačinov, ki morajo za skromno prekrbo garati kar se da. Izgleda, da občina nima svojih revežev in da vlad pri nam blagostanje, tako da lahko brez nadaljnega občina podpira tuge ljudi. Vendar pa če pogledamo v hiše domačih kmetov, bi videli da nimajmo niti za sol in da nekateri najrevnejši od njih dobijo včasih po par kilogramov koruze kot mamilo, češ da jim jo pošilja »Duce«, kateremu morate biti za to vedno hvaležni in ki vedno misli na vas, čeprav tega niste vredni. Občine same so radi podobnega izkorisčenja in radi vedno ponavljajočih se poneverb do skrajnosti zadolžene in deficitne. Kmetje, ki morajo prenašati to breme, plačevati ogromne davke za državo, provinco in občino, brez dvoma ne morejo mirno gledati tega početja in zato so vši, ki prihajajo iz notranjosti Italije med nje do skrajnosti osovraženi.

RADIO ŠE VEDNO MOTIJO

Postojna, sept. 1935. (Agis.) — Kakor poročajo iz naših krajev, se sedaj niso prenehali z motnjami naše ljubljanske radio-oddajne postaje. O tem smo svoječasno že poročali in ugotovili, da imajo italijanske oblasti več takih manjših postaj, s katerimi z raznim rotovanjem in sličnim motijem in onemogočajo našim radioposlušalcem v Primorju čisto sprejemanje slovenskega radija. Zlasti močno prično motiti pri oddajanju raznih poročil, posebno onih, ki se tičejo položaja v Italiji. V zvezi z vedno bolj poglavljajočim se prijateljstvom med nami in našo sosedo, bi to vsekakor lahko odpadlo.

PO GORISKI ISČEJO DELAVCEV

Gorica, sept. 1935. (Agis.) V zvezi z mobilizacijo je pričelo povsod primanjkovati delovnih moči zlasti med strokovnimi poklici. Ni čudno, da je vendar tega nastopilo povsod povpraševanje po novih delavcih. Vendar pa so se delovni pogoji izredno poslabšali in plačevlo znižale.

KMETIJSKE NAGRADA V GORIŠKI POKRAJINI

Za prihodnje leto se pripravlja v Goriski pokrajinini nekaka žitna bitka. Namen natečaja je pospeševanje enotne žitne producije, zboljšanje zemljišč, zboljšanje travnikov in živinoreje in zboljšanje vrtnin. Splošni pogoj je, da mora biti vsaj 40 odstotkov površine posejane z žitaricami in vsaj 1 ha površine, ki se drži skupaj posejan z eno samo žitno vrsto. Nagrade so od 1000 do 100 lir.

RATNE VJEŽBE ZA OBRANU TRSTA.

Trst, 21. septembra. — Od 22. o. mi. do 29. i. 6. 13. 20 i 27. oktobra vršit će se bojni ratičnički, kola imaju svrhu, da pokusujo obranu Trsta s morske strane. Tih dana je zabranjena plovilna svim brodovima u dubini od 5 milia od obale i to u rejonu od Pirana do Devina. Pola sata pred početkom pucanja bit će signalima obaviešteni brodovi da se sklene.

NOVI VPÖKLICI?

Strog popis živine in vozil
Trst, sept. 1935. (Agis.) Kakor doznavamo so bili vpoklicani v torek 24. t. m. vsi do včetve 30 leta starosti. Imenovani so bili že preje opozorjeni na to, da morajo biti v stalni pripravljenosti za vpoklic. Ali so pri tem vpoklicu misljeni vsi ali samo posamezne stroknam do sedaj ni znano. Po vsej deželi se je že izvršil izredno strog popis živine in vozil.

BATALJON PJEŠADIJE IZ TRSTA ZA AFRIKU

Azzurri di Dalmazia i »La società dalmatica« na ispräcaju.

Trst, septembra. — 21. o. mi. otisao je jedan bataljon pješadije iz Trsta za Istočnu Afriku. Federalni sekretar Perusino je izdal naredbu, da moraju svji fašisti svečano ispratiti vojne, a poseban poziv su Dalmatinici uputili društveni »Azzurri di Dalmazia« i članovima »Società Dalmatica« da dodin na ispräcaju. Ti Dalmatinici su došli sa plavim rubčicima i dalmatinškim grbom, a nosili su i dalmatinšku zastavu sa 3 leopardove glave.

Oficiri toga bataliona su skoro svih dobrovoljci iz Trsta i Pule, kažu talijanske novine.

ABESINCI ČE SE BRANITI DO POSLJEDNJEV ČOVJEKA

Abesinski car Haile Selasie da je izjavu saradniku »Intransigeant« u kojoj je kazalo da će se Abesinci dati poučiti do posljednjeg čovjeka za svoju zemlju i svoju nezavisnost, ako budu napadnuti.

EMIGRANTI-NJE S PRIMORJA SE POSTREŽEJO S POSEBNIM POPUSTOM SAMO V SALONU ZA DAME IN GOSPODE SOBEGUNCA

STANKA KRALJ,
MARIBOR, MELJSKA CESTA

PRAVI SAMO SA OVIM ZNAKOM

NASILJA NA DODEKANEZU

Atenski list »Elefteron Vima«, od 18. septembra, donosi članak u kome se kaže:

»Mora se nečeto preduzeti protiv nasilja talijanskih vojnih vlasti na Dodekanazu. Neprijateljski postupci primoravaju stanovništvo da napušta domove. Ali poslednjih dogajajih provizilaze mjeru. Jeden talijanski vojni odred upao je v grčke kuće i ukončao svoje oficire i vojnike, pa čak i one kuće koje su zborgovsustava stanara bile zatvorene. Zanimljivo je ispitati da li su ovakve mjerje Talijana izvršene po nalogu više vlasti. G. Mussolini je objavio svetu da su mu potrebne kolonije, kako bi nastanio svih talijanskog stanovništva. Nisu li ovo mjerje, kojima treba oslobođiti Dodekanez od Grka, da bi Mussolini imao gdje nastaniti Talijane?«

MALE VESTI

Engleska, Francuska i Italija su poduzele zajednički korak kod litvanske vlasti za slobodu izbora u Memelu.

Ništa za Englesku i Francusku, ali da fašistička Italija hoče da bude tutor slobode izbora — to je ipak malo previše i za ovu staru poludjelu Evrope. —

Dr. Franjo Cvetiča, rodom iz Lastova, imenovan je jugoslavenskim poslanikom u Chile.

Dr. Marko Natlačen rodom iz Vipavske doline imenovan je banom Dravske banovine.

Novi podesta u Poreču je Bruno Godlas, oficir milicije.

U Medulinu grade gat za ribarske lade, koji će biti dug 25 metara, a stajati će 80.000 dinara.

Aretacije v Gorici. Karabineri so v petek na osnovi neke tiralice aretilari 28-letnega Romanna Sušica, 25-letnega Rafaela Breziga, 24-letnega Alojzija Kraševca in 27-letnega Leopolda Stiligoja. Prepeljali so jih v policijske zapore.

Iz Aleksandrije poročajo, da je samo v teku enega dne, t. j. 21. septembra, šlo skozi sueski kanal skupaj 7000 vojakov. Brez dvoma je to v zvezi z bojaznjijo, da nekega dne sile zaprejo suezski prehod.

43.345.000 Talijana je bilo 31. augusta po službenim statistikama. U taj broj su učinjeni i oni koji su talijanski pripadnici ali se nalaze u inostranstvu.

Kupovna moč lire je ponovno padla in sicer v trgovini na veliko v avgustu na 30.38 (v primeru z 1. 1913, kot 100). V teku septembra se opraža zopet večji padec in je že prišlo na 29.82. Idejka cena debelo v Italiji je v teku avgusta porasla za 3.16 odstotkov od 319.12 na 322.28.

»La passione adriatica«, Jadransko trpljenje, knjiga, ki jo je svoj čas spisal senator Giorgio Pitacco iz Trsta, je zdaj izšla v drugi izdaji. Knjiga je važna za tistega, ki želi spoznati zgodovino italijanskega identituma ob Adriji, njegove težnje, akcije in žrtve od sarajevskega atentata do Rapalla.

Za nespôsobljive besede o režimu je svoj čas goriški pretor obsodil Antonia Sokola iz Gorice na 3 mjeseca strogoga zapora. Goriški tribunal je zdaj Sokolov priziv zavrnil in potrdil pretorjevo sodbo.

V kratkem se bo vršila v Italiji demonstrativna mobilizacija vsega članstva fašističnih strokovnih in mladinskih organizacija. V vsakem kraju se bodo zbrali fašisti na določenih mestih ter z manifestacijami demonstrirali voljo vsega italijanskega naroda po izvedbi osvojevalnih načrtov Mussolinija v vzhodni Afriki. V svrhu organizacije te demonstrativne mobilizacije je bilo odrejeno, da morajo dati zanje prvi znak sirene na ladjah in v tovarnah, topovi in zvonovi po cerkvah.

Na Goriškem je nastalo zaradi zvodenja v svrhu mobilizacije fašistov neko nesporazumjenje, ki mu je napravila konec okrožnica goriškega ordinarijata, ki izrecno ukazuje, da se morajo na dano povelje fašističnih oblasti oglašiti vsi zvonovi cerkva v krajih, kjer niti drugih sredstev za dajanje znamenj fašističnim organizacijam. To dovoljenje pa je izjemno in neveljavno za kraje, kjer lahko ta posel opravijo sirene in topovi.

Kakor pa poroča pulska »Corrispondenza« so vši italijanski škofi odredili, da mora duhovščina o prilikli demonstrativne mobilizacije fašističnih sil v cerkvah moliti za domovino in njene votitelje, blagoslavljati italijansko oružje ter mu od Boga izprositi zmago.

NAŠI POKOJNICI

† PROF. FRAN MATEJČIĆ

Iz Pazina javljaju da je u nedjelju dne 22. o. m. umro tamo bivši pokrajinski školski nadzornik profesor Fran Matejčić u starosti od 85 godina.

Školovanje skoro svih Istrana vezano je uz ime profesora Matejčića. Kroz decenije podučavao je i nadzirao je školsku omladinu u istarskim osnovnim i srednjim školama. Kad je mletačkom Slovencu Antonu Klodić-Sabladoskom kao pokrajinskom školskom nadzorniku uspjelo da se godine 1875. osnuje u Kopru učiteljska škola sa tri odjeljenja: hrvatskim, slovenskim i njemačkim, našli su tamo polje svog djelovanja prvi istarski svjetovni intelektualci. U toj su školi, na hrvatskom odjeljenju, službovali istarski Hrvati Fran Franković, Vjekoslav Spinčić, Fran Matejčić, a kasnije i pjesnik Vladimir Nazor. Tu je pokojni profesor Matejčić počeo da ugađa istarske učitelje. Ali kao sin seljačkih roditelja, koji je osjećao tegobe seljaka i poznao njegove potrebe nije se ograničio samo na rad u školi. Da ne bude naš seljak navezan na lihvare Talijane Matejčić je medju osnivačima Koparske posuđilnice i najmarljiviji suradnik u tom društvu.

Poslije borbe od skoro 40 godina i poslije neprestanih zahtjeva sa strane pokrajinskih zastupnika u istarskom saboru i narodnih poslanika u carevinском vijeću u Beču, otvorena je godine 1899. u Pazinu prva hrvatska srednja škola u Istri, velika gimnazija. Ravnateljem imenovan je profesor Matejčić. Tako je on prvi primio prvu veću skupinu buduće istarske inteligencije u čisto hrvatsku gimnaziju. Kao ravnatelj gimnazije u Pazinu ostao je tri godine 1902. imenovan pokrajinskim školskim nadzornikom za sve hrvatske i slovenske pučke i srednje škole Primorja. Na tom je položaju ostao do dolaska Talijana iz rata, kada je penzioniran.

Kao pokrajinski školski nadzornik najveću je ljubav i pažnju posvećivao hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Dolazio je u Pazin iz Trsta po nekoliko puta u žodini i po više dana nadzirao nastavu u gimnaziji. Od prve mature na gimnaziji 1907. pa do ukinuća gimnazije 1918. pokojni Matejčić bio je uvijek predsjednik ispitne komisije. Zato će vijet o njegovoj smrti probuditi kod negdajnjih pazinskih djaka uspomene na najčešće mladenačko doba, kad su u prvoj istarskoj gimnaziji erpili hranu duhovnog života i prve upute za život.

Kad je pokojni profesor Matejčić bio penzioniran vratio se iz Trsta u svoj rodni kraj u Pazin te je u svojoj seljačkoj kući živio do smrti. Visoki položaj koji je obnašao nije ga smetao da nadje najveći užitak u obradivanju polja. Skoro do smrti radio je u polju, no ne radi zabave, već za korist i primjer drugima. Uz to se bavio i gospodarskom organizacijom kao poslovoda i odbornik Gospodarskog društva. Seljaci su se čudili i ujedno oduševljivali videoći kako naš bivši pokrajinski školski nadzornik sa ljubavlju stavlja na vagu njihove proizvode ili ih izdaje i točno bilježi. Za njega prožetog pravnim osjećajem upravljanja državom bio je udarac kad su Talijani bez ikakve odluke došli u Gospodarsko društvo i zahtjevali od njega da im preda upravu.

Uz sada već pokojnog ravnatelja Ivana Kosa vodio je Đačko pripomoćno društvo u Pazinu te je nastojao da spasi imetak tog društva, koji se sastojao od zgrade pazinskog konvikt-a ali u tom nije uspio. Talijanske su vlasti naime konvikt potpunoma preuzele u svoje ruke i predale ga ustanovi »Congregatione di Carita«.

Budno je pratio sav javni život naše manjine pod Italijom te je čitao i bio pretplaćen na sve hrvatske i slovenske publikacije, što su izlazile u Trstu i Gorici. Političko društvo »Edinost« u Trstu pozivalo ga je na svoje sjednice, da se posluži njegovim savjetima, naročito u školskim pitanjima. Kad su Talijani htjeli iz rata 1922. obnoviti neke vrste istarskog sabora imenovali su za članove od strane naše manjine Dra Mirka Vratovića, prof. Matejčića, Frana Flega, Josipa Pangerca i Ivana Rašovića. Budući da broj imenovanih članova nije ni izdaleka odgovarao razmernom broju našeg pučanstva u Istri, oni nisu uopće išli u sabor već su podnijeli samu izjavu protesta nad zapostavljanjem Hrvata i Slovenaca u Istri.

Smrtni profesora Franu Matejčića gubi Istra jednog od najkoreknijih predstavnika stare garde intelektualaca, koji je svojom velikom duševnom snagom, ugladenim ophodenjem, seljačkom marljivošću i savjesnošću te nacionalnim osjećajima bio ponos istarskih Jugoslavena, a imponirao je i protivnicima, koji su njegove vrline cijenili.

Sahranjen je na pazinskom groblju, gdje počiva i njegov naslijednik i posljednji ravnatelj hrv. gimnazije u Pazinu Ivan Kos i naš rodoljubni pjesnik pazinski prošt Ante Kalac (Nadan Zor).

Pokojnik ostavlja brojne nečake među njima i Dra Simu Matejčića, sreskog suca u Trogiru, kojima ovime izražavamo saučešće.

Slava, profesoru Franu Matejčiću!

*

† MIRO ČERNIGOJ

TEZAK GUBITEK ZA EMIGRACIJU

Celje, 23. septembra
V celjski bolnišnici je izdihnil v petek ob 20.30 akademik Miro Černigoj iz Celja. Po težkem trpljenju je podlegel vnetju možganske mrene v cvetu mladosti, v svojem 23. letu. Pokojni Miro se je rodil 3. maja 1913. v Trstu kot sin višjega stražnika Černigoja, ki je umrl pred nekaj leti. Ob prevratu se je rodbina naselila v Celje. Tu je Miro matuiral, potem pa se je vpisal na pravno fakulteto ljubljanske univerze. Neizprosna smrt je zdaj pokosila življenje idealnega in simpatičnega akademika, ki je posvečal vse svoje mlade sile nacionalnemu in prosvetnemu delu.

Pokojnik je bil odločno nacionalen, značajan, neumorni delavec mladeneč. Bil je član tehničnega odbora celjske sokolske župe in sokolskega društva, prosvetar Sokola, odbornik »Soče« in soustanovitelj in prvi predsednik Društva jugoslovenskih akademikov. Z njegovim smrtjo je izgubila nacionalna omladinska organizacija »Sloga« svojega predsednika in časnega člana. Pokojnik je bil izvrsten organizator, predavatelj, govornik in društveni delavec. Pri svojem delu je imel vedno v mislih svojo vroče ljubljeno ožjo domovino.

*

V nedeljo ob 16. je nastopil akademik Miro Černigoj svojo zadnjo pot. Pred mrtvašnico na mestnem pokopališču se je zbrala velika množica občinstva, med njim predstavniki javnega življenja, Sokoli in Sokolice iz Celja in drugih krajev v krovjih in v civilu z znaki, praporji celjske sokolske župe, celjskega Sokola in naraščaja ter žalskega Sokola, članstvo »Soče«, dijaške družine in starešinske organizacije »Sloga«, Društva jugoslovenskih akademikov v Celju in akademiki iz drugih krajev. Po blagoslovitvi trupla so ponesli pokojnikovi najožji prijatelji krsto do groba. Po cerkvenem obredu so se z globoko občutnimi besedami poslovili od pokojnika dr. Milko Hrašovec v imenu Sokola, akademik g. Julij Savelli v imenu sošolcev akademikov, akademik g. Savo Zužič v imenu starešinske organizacije »Sloga« v Celju in JAD Jadranu v Ljubljani, gimnazist Izidor Cergol v imenu dijaške družine »Sloga« v Celju, akademik g. Goršič v imenu celjske »Soče«. Nato so celjski akademiki zapeli gulinjivo nagrobnico, sokolski praporji pa so se poklonili nad grobom v poslednji pozdrav.

*

Pok. Miro Černigoj je bio i saradnik našega lista. U njemu gubimo jednog mladog, oduševljenog i radinog omladincu-emigranta. Pridružujemo se žalosti njegove rodbine i cijele emigracije, jer je smrt našeg vrijednog Mira zadela sve nas.

NA USPOMENU BAZOVICKE NARODNE TRAGEDIJE

Da počasti smrt svoga sina Zvonimira, koji je pao za svoj narod mučeničkom smrću na Bazovici 5. septembra 1930., poklanja gosp. Julije Miloš Jugoslavenskoj Matici 100 dinara, društву »Istra« 50 din. kao pripomoć za istarske izbjeglice, na čemu se ovime zahvaljuju odbori ovih ustanova.

U POČAST BLAGOPOK. GJORGJA VELISAVLJEVIĆA,

generalnog direktora Srpske banke mjesto vjenca na njegov odar poklonio je Jugoslavenskoj Matici u Zagrebu gosp. generalni direktor Makso Antić za ublaženje bijede najnevoljnije naše istarske braće 200 dinara. Blagom pokojniku kliče »Slava«, a svome dobrotvoru izrazuje najtoplju zahvalu — Jugoslavenska Matica — Zagreb.

OBİŞCITE RAZSTAVO CIRIL-METOVO DOVE DRUŽBE!

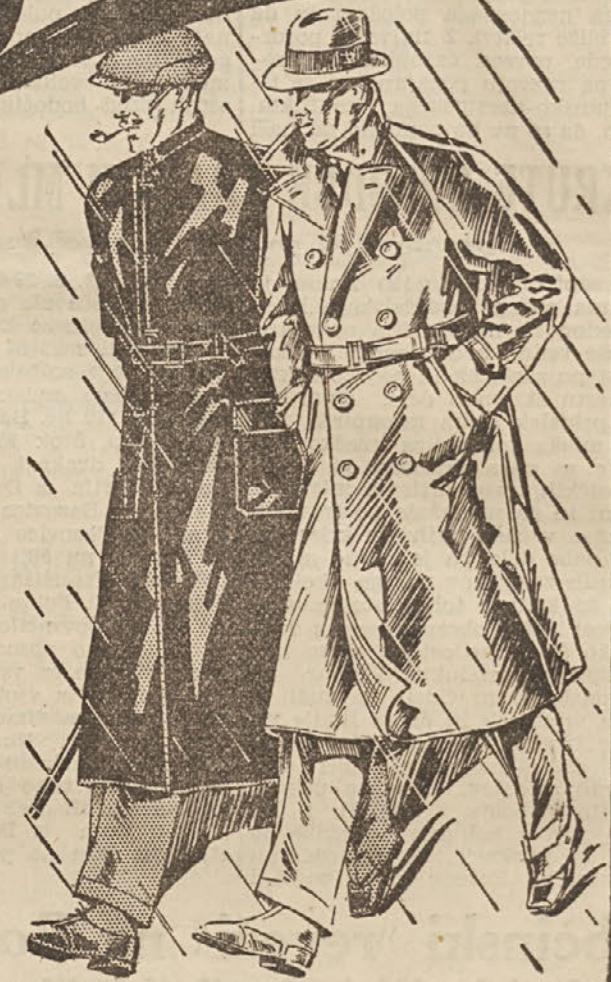
Rojake opozarjamo na veliko propagandno narodno-obrambno razstavo Ciril-Metodove družbe v Ljubljani v poslopu Auerspergovega dvorca, v Gospodarski ulici. Odprta bo se do 29. t. m. Razstava je izvrstno organizirana in je nje je razvidna celotna slika položaja naše ljudstva v tujini. Že dosedanji obiski beležijo izreden uspeh. (Agis.)

DROBNE VESTI

Stara in nova vojna. Da se polja in travniki očistijo raznih kovinskih drobcev, železnih, jeklenih in bakrenih, ki jih je še vedno najti povsod, koder je divjala svetovna vojna, je pokrajinski politični tajnik svojim krajevnim organom izdal nalog, da dajo takšne vojne ostanke povsod bresplačno pobrati, pa naj si bodo večji kosi ali le majhni drobci. Spravijo naj se v posebna zbirališča in o akciji naj se obdobjno poroča političnemu tajništvu.

Sahrانjen je na pazinskom groblju, gdje počiva i njegov naslijednik i posljednji ravnatelj hrv. gimnazije u Pazinu Ivan Kos i naš rodoljubni pjesnik pazinski prošt Ante Kalac (Nadan Zor).

Zaščiteni rični

Najnovija kišna kabanica

od lakiranog, crnog gumiplatna, sa žutim kopčama, u praktičnoj izradbi koja čuva odijela.

nepromocija

Din 320.-

Mušterije izvan Zagreba neka zatraže, u koliko još nemaju naš BESPLATNI KATALOG za jesen i zimu.

Moda za jesen

O novoj muškoj modi pruža Vam pregled odio muške mode u II. katu

320.-

Kišna kabanica „SINGL“

od dobro gumiranog kepera, maslinaste boje,

Din 200.-

od impregniranog kepera, maslinaste ili crne boje s kapucmom

Din 440.-

Kastner & Öller Zagreb.

Poškodbe jugoslovenskih državljanov po fašistih

Napravljene 13. julija 1920.

Nekateri Jugoslovenski državljanji, katerim so radi njih Jugoslovenske narodnosti in državljanstva, prizadiali fašisti v Trstu pri znanih izgredih 13. julija 1920. velike škode so se preteklo nedeljo sešli v pisarni tukajnega odvetnika dr. Mateja Pretnerja za ukrenitev korakov za dosego plačila odškodnine za to škodo, ker so razne prošnje in pritožbe na vlado, tudi na ministarski svet, in intervencije pri ministrih za dosego njih odškodnine ostale do sedaj brez uspeha. Njih tozadovne prošnje niso rešene in posameznim oškodovancem se niti naznanih ni, koliko odškodnine je bilo njim od Italijanske vlade likvidirane in priznane. Baje je to uradna tajnost.

Kakor znano se je Italijanska vlada s pismom ministarskega predsednika Mussolinija od 20. julija 1925. zavezala izplačati naši vladi za odškodnino za omenjeno poškodbe posestev, pravici ali koristi Jugoslovenskim državljanom v Trstu sveto 5,300.000 Lir v 3 mesecih po priobčenju ratifikacije konvencije o re-

stituciji posestev, pravic in koristi od 12. avgusta 1924. — Ker je bila ta ratifikacija razglašena v Službenih novinah 14. novembra 1928. in tudi naznanjena Italijanski vladni, bi se morala takrat izplačati oškodovancem njim dolžna odškodnina. To pa se ni storilo. Razlog za to je, da Italijanska vlada ni izročila naši vladni v gotovini Lir 5,300.000, ampak je ta znesek plačala na ta način, da ga je odbila od svoje večje terjatve, ki jo njej dolguje Jugoslavija. Ker je Jugoslavija na ta način že dobila plačilo za odškodnino za svoje oškodovane državljanje, so ti mnenja, da se to izplačilo ne sme dalje zavlačevati in s tem se njim povečati škoda, katero so jim prizadiali fašisti. Nekateri oškodovanci so že umrli, nekateri so dela nezmožni starci ter potrebeni podpore in nekateri, ki so pri fašističnih izgredih prišli ob vse svoje premoženje, se nahajajo v bedi in so potrebeni podpore.

Iz teh razlogov so oškodovanci sklenili razne korake, da dobijo odškodnino za katero imajo pravico, in zbuditi za to tudi zanimanje javnosti.

Za obrambo svojih kolonij v zah. Afriki je ministarski svet pooblastil vladu da razpiše novo notranje posojilo, ki se bo imenovalo »Petodstotna renta«. Emisijski kurz obligacije po 100 lir bo znašal 95 lir. Vplačevale se bodo lahko tudi v obrokih.

Abesinski cesar in najvišji predstavniki so prisostvovali veliki svečanosti s službo božjo za rešitev Abesinije. Te svečanosti so udeležili tudi vsi diplomatski zastopniki. Posebno iznenadjenje je povzročil italijanski poslanik grof Vinci, ki se je udeležil služne božje s celokupnim personalom.

Abesinske žene so ustavile poseben borben bataljon, ki ima namen reševati domovino, pred vsem pa pomagati ranjencem.